

Wat voorafging

Havald, de krijger die door de god Soltar is uitverkoren om als diens engel het laatste gevecht tegen de dode god Omagor uit te vechten, is tijdens de kroonraad in Askir slachtoffer geworden van een aanslag. Hij ligt voor dood opgebaard in Soltars tempel en zijn metgezellen moeten zonder hem de strijd aanbinden tegen de vijand. Vergezeld van zwaardmajoor Blix slaagt maestra Leandra erin de wereldstroom om te leiden en een magische poort te openen naar Illian, de belegerde kroonstad van het koninkrijk Illian, waar ze de legendarische koningin Eleonora moet opvolgen.

Ondertussen is Wezel, Askirs beruchtste dief, op pad met zijn pleegzusje Marla. Eerst zorgen ze dat het gestolen zwaard Zielen-trekker weer in handen van Havald komt, zodat die kan terugkeren naar de wereld der levenden, dan gaan ook zij op weg naar Illian. Daar willen ze in opdracht van de naamloze god zorgen dat Leandra over haar eigen lot kan beschikken en dat het lot dat de andere goden voor haar hebben voorbestemd niet in vervulling gaat.

Leandra vindt in Illian niet de gehoopte steun. Graaf Render, een oude vijand, wil zelf de kroon van het bedreigde koninkrijk en laat haar als verraadster arresteren. Ze wordt aan een godsoordeel onderworpen, en als de witte vlam van de god Boron daarbij haar onschuld bewijst, kan ze Render ontmaskeren en berechten.

Terwijl Leandra nog vecht voor haar leven en de kroon, ontwaakt Havald. In de weken dat hij in de tempel lag opgebaard is er echter veel gebeurd en hij heeft zijn greep op de gebeurtenissen verloren.

Necromantenkeizer Kolaron Malorbian heeft in de Zuidrijken gevoelige klappen opgelopen en zelfs een nederlaag geleden tegen het befaamde derde legioen van lanskolonel Miran. Desondanks bereidt hij in de Oostlanden, een steppegebied waar barbaren als nomaden leven, een offensief voor tegen de kern van het keizerrijk

en versterkt hij zijn positie in Rangor, dat vroeger deel uitmaakte van de zeven koninkrijken en dat hem door verraad en bedrog in handen is gevallen.

Hergrimm, maarschalk van de Oostmark en heerser over de grenslandgebieden, staat als enige tussen de zwarte legioenen en de kernlanden van het keizerrijk. De koninkrijken zijn onderling verdeeld, al probeert Desina, de jonge keizerin, het rijk bijeen te houden en de legendarische legioenen van Askir weer uit te breiden tot hun voormalige omvang. Havalld, die inmiddels tot lansgeneraal van de keizerlijke legioenen is benoemd, verneemt dat de necromantenkeizer bezig is de hordes van de Oostlandbarbaren onder zijn banier te verenigen. Als krijgsvorst Arkin erin zou slagen de barbaren samen met de zwarte legioenen tegen de Oostmark op te laten trekken, zal de Oostmark vallen. En sinds het begin der tijden geldt: als de Oostmark valt, dan valt het keizerrijk.

I Wij bidden voor de Levenden

‘Goden,’ fluisterde de zwaardrekrut terwijl hij weer wegdook achter de heuvel. ‘Ik was nog niet van plan om te sterven!’ Hij keek mij met grote ogen aan. ‘Wat doen we nu?’

Ik meende me te herinneren dat hij Armus heette. De vorige ochtend had hij me bij het ontbijt verteld dat hij uit Kanpur afkomstig was, een provincie in Aldane ten oosten van de oude keizerstad aan de voet van het gebergte dat Aldane van de Varanen scheidt. Hij was blond en slank, had fletsblauwe ogen en een verlegen lachje, en hij bezat drie of vier baardharen die hij zo te zien zorgvuldig bijhield. Net als de meesten hier deed hij me vanwege de manier waarop zijn hoofd uit het zware platenpantser naar buiten stak aan een schildpad denken.

Het probleem was dat hij niet de enige was die mij met grote ogen hoopvol aankeek. Naar mijn mening waren noch Armus noch de andere rekruten gereed voor deze inzet, maar de keizerlijke legioenen, die lange tijd gereduceerd waren geweest tot duizend man, moesten zo snel mogelijk weer worden teruggebracht naar hun oorspronkelijke sterkte van tienduizend man, en het had mij zinvol geleken de nieuwe rekruten ter plaatse op te leiden. Zo werden de verliezen gecompenseerd die we in de Oostmark hadden geleden, konden de nieuwelingen zich het geleerde meteen goed inprenten en zouden verdienstelijke veteranen hun het overleven bijbrengen. Bovendien was er geen openlijke oorlog gaande, veldslagen lagen dus niet in de lijn der verwachting, en de rekruten zouden zelden de veilige muren van de vestingen verlaten.

Zo had ik dat althans bedacht toen ik het bevel had ondertekend. Het resultaat kon ik nu met eigen ogen aanschouwen. Generaal-sergeant Rellin was met recht trots op de grondige opleiding die de keizerlijke legionairs kregen, maar geen van mijn kameraden had daar de afgelopen acht weken nog aan deelgenomen. Ik mocht blij zijn dat de jongens wisten hoe ze hun zwaard moesten

vastpakken en het zou zeker nog maanden, zo niet jaren duren voordat de legendarische keizerlijke legioenen hun reputatie weer zouden verdienen. Maar de moed en de trouw van mijn kameraden stonden buiten kijf, ze waren zichtbaar trots dat ze legionairs waren.

Waar wij staan, daar wijken wij niet, zo luidde het motto van de keizerlijke legioenen. Nu was het aan mij ervoor te zorgen dat ze niet daar bleven liggen waar ze hadden gestaan. Ik vroeg me af wat ze zouden zeggen als ze wisten dat zwaardrekrut Lenar in werkelijkheid niemand anders was dan lansgeneraal Van Thurgau, de man die er indirect voor verantwoordelijk was dat zij zich nu in deze beroerde situatie bevonden.

De vorige ochtend had ik in het commandementsgebouw mogen aantreden. Lanssergeant Anders, een norske veteraan met kort, grijs haar en dito baardstoppels, verwachtte mij en de overige tenetiers al. Anders dan de gladde gezichten van de groepscommandanten die voor hem in de houding gingen staan, toonde zijn gerimpelde gezicht de sporen van een lang leven in dienst van de keizer. De keizerin, verbeterde ik mezelf. Hij moest over de vijftig zijn, had wellicht zelfs de zestig al bereikt, en was kennelijk een van de veteranen die met extra goud en beloften uit hun pensioen waren teruggehaald om op zijn minst een deel van de belangrijke posities te bezetten. Zijn mondhoek werd misvormd door een litteken en een deel van zijn kaakbeen lag bloot, en aan zijn linkerhand ontbrak de ringvinger, wat des te meer opviel omdat zijn misvormde pink stijf uitstak.

Van de tien man die voor hem stonden was ik veruit de oudste, ook al zou niemand mij op grond van mijn uiterlijk ouder schatten dan eind twintig. Drie weken lang had ik voor dood op een baar in de tempel van Soltar te Askir gelegen en een vreemd gevolg daarvan was dat ik er al in geen eeuwen meer zo jong had uitgezien. Zelfs mijn gebroken neus stond weer recht en alleen de littekens die ik in mijn jonge jaren verzameld had waren nog zichtbaar, de latere getuigen van lichtzinnigheid, domheid of onhandigheid waren allemaal spoorloos verdwenen.

Bij het scheren herkende ik mijn eigen aanblik niet. Zolang ik me kon herinneren, had ik het litteken op mijn kin voorzichtig met het mes moeten omzeilen, nu gleden het staal moeiteloos over de veel te

gladde huid. Nog maar pasgeleden had mijn eigen gezicht, met zijn diepe rimpels en voren, me opvallend hard en onverbiddeijk geleken, misschien zelfs wel angstaanjagend, en mensen waren me vaak uit de weg gegaan, zelfs als ik tegen hen had geglimlacht. Ik betrapte mezelf erop dat ik dat jongere gezicht in de spiegel nu graag zou inwisselen voor het oude. Ik zag er zo groen uit dat ik mezelf amper serieus kon nemen.

De ervaring die een mens heeft, staat in zijn gezicht geschreven, zoals bij sergeant Anders. Eén blik volstond om te zien dat hij wist waar hij het over had.

De overige rekruten, die met wisselend succes probeerden voor hem in de houding te blijven staan, waren niet veel ouder dan twintig; een van hen, zwaardrekrut Tobias, had zich op zijn vijftiende verjaardag bij de legioenen gemeld.

‘Jullie drie,’ gronde de sergeant en hij wees met zijn kreupele vingers naar de eerste drie mannen die links in de rij stonden, en daarmee ook naar mij. ‘Zoals jullie misschien weten is de vesting een paar dagen geleden bijna onder de voet gelopen, terwijl het in de omgeving verdacht stil is gebleven.’ De sergeant wees met zijn dolk naar de kaart die aan de muur achter hem hing. ‘Het is elke keer weer hetzelfde liedje. Als er een paar jaar geen aanval is geweest, zijn er altijd wel een paar sukkels die menen dat dit een uitgelezen gelegenheid is om een nieuw leven op te bouwen hier in de Oostmark en zich in de omgeving van de vesting te vestigen.’ Hij lachte bitter. ‘Omdat ze denken dat het veilig is. En in plaats dat hij ze daarvoor een trap onder de kont geeft, ondersteunt de maarschalk dat ook nog door die dorpen en boerderijen van hieruit om de week te bevoorraden met het meest noodzakelijke.’ Zijn grijze ogen dwaalden over ons heen. ‘Zoals te verwachten viel zijn de handelswagens die drie dagen geleden zijn vertrokken niet teruggekeerd. Ze namen deze route, naar het zuiden, hier langs de Vulkaanrotsen en het Dodenmoeras naar Alkith, Dormuth en ten slotte Akenstein. Akenstein is het grootste dorp, het had bijna vijfhonderd inwoners. Ze hebben er een tuinhok rond hun hutten gezet en meenden dat dat een vestingmuur was.’

Hij spuugde precies in de opening van een kwispedoor die twee schreden verderop stond. ‘We weten wat jullie zullen aantreffen, en daar zit niks levends meer bij. Desondanks heeft de kolonel in zijn grenzeloze wijsheid besloten dat wij de vlag moeten tonen.

Jullie moeten onderzoeken wat er is gebeurd, ook al weten we dat allang. Een van onze verspieters heeft twee dagen geleden een krijgsbende met barbaren gezien die een beetje overmoedig werden. Meer dan tweehonderd zullen het er niet zijn geweest, maar dat zijn enkel degenen die wij hebben gezien.' Hij tikte met de punt van zijn dolk op de lijn die de straat naar het zuiden voorstelde.

'Jullie opdracht is eenvoudig: loop deze straat af tot je ofwel op barbaren stuit, waarna je er op het allerhoogste bevel met de staart tussen de benen vandoor gaat en terugkeert naar de vesting, of tot je de betreffende dorpen bereikt. Daar kijk je dan wat de barbaren ervan over hebben gelaten en keert dan met de staart tussen de benen terug. Jij daar,' zei hij en hij wees met zijn dolk naar een jonge vrouwelijke soldaat. 'Jij gaat met je mensen naar Alkith, jij naar Dormuth en jij,' daarbij wees de dolk naar mij, 'naar Akenstein. Nogmaals, de kolonel wil geen heldendaden, hij wil weten hoe de situatie in de dorpen is en hij heeft zijn rekruten hier levend weer nodig, omdat jullie op een dag misschien toch nog zullen uitgroeien tot echte soldaten.' Hij wierp de vrouwelijke soldaat naast mij een duistere blik toe.

'Zorg dat je een scherpe dolk hebt,' adviseerde hij haar. 'En als je ziet dat er geen ontkomen aan is, aarzel dan niet. Bij alle goden, geloof mij, je wilt niet dat ze je in handen krijgen, want wat ze dan met je doen... Zo, en dan verzamelen jullie nu alle drie je schaapjes en zorg dat je in één stuk weer terugkeert. Ingerukt!'

Terwijl wij salueerden, richtte hij zich tot de overige tenetiers. 'Jullie hoeven niet zo opgelucht te kijken, jullie gaan naar een vooruitgeschoven observatiepost. Drie keer raden of die zich de afgelopen drie dagen nog gemeld heeft...'

'Ser,' zei de vrouwelijke soldaat nadat ze al haar moed verzameld had. 'Wat doen we als we toch nog overlevenden aantreffen?'

Sergeant Anders keek haar verbluft aan.

'Zwaardrekrut Firande,' zei hij toen zachtjes, en bewees daarmee in één moeite door dat hij goed namen kon onthouden, 'ik zou maar liever bidden dat dat niet gebeurt. In dat geval is aan jullie namelijk de eervolle taak die mensen mee te delen dat ze hun hele hebben en houden moeten opgeven om terug te keren naar de vesting. En dan zullen jullie die eigenwijze sukkel die elk verstan-

dig advies in de wind slaan hiernaartoe moeten begeleiden en je leven op het spel moeten zetten om te zorgen dat ze hier ook daadwerkelijk aankomen. Mijn advies luidt derhalve: wees dankbaar voor iedereen die weigert om mee te komen, want hoe minder menselijke ballast je mee moet sjuwen, hoe groter de kans dat je de vesting levend terugziet. En nu wegwezen!

Er waren niet veel sera's onder de rekruten, Firande was de enige in onze tenet. Ze was zo klein dat het moeite had gekost een passende uitrusting voor haar te vinden, en net als de anderen had ze bij lange na niet genoeg geoefend om die te kunnen dragen, laat staan erin te vechten. De uitrustingen van de keizerlijke legionairs stonden terecht bekend als ware meesterwerken van smeedkunst, maar Serafine had ooit terecht opgemerkt dat het zeker een jaar duurde voor je voldoende spieren had ontwikkeld om er zelfs maar fatsoenlijk in te kunnen bewegen. Alles leek veel te groot, zelfs voor mij, en om te zorgen dat het toch nog enigszins paste droegen sommigen er een of twee gevoerde jasjes onder.

Zwaardsergeant Anders had in elk geval geprobeerd ons te ontzien. Alkith lag op nog geen twee wegkaarsen van de vesting Braunfels, Dormuth op vier kaarsen, Akenstein op zeven. Ze lagen allemaal aan dezelfde weg, zodat we tenminste tot aan Alkith gezamenlijk konden optrekken.

Zwaardrekrut Firande had bruin haar, donkerblauwe ogen en een brede glimlach, en we wisten allemaal dat sergeant Anders haar liever bij de keukendienst had ingedeeld om aardappels te schillen dan bij een patrouille in vijandelijk gebied. Want dat was het, ook al was het land rondom Braunfels op de kaarten gemarkeerd met de keizerlijke draak. Ik zou het niet anders hebben gedaan, of misschien had ik haar toch liever aan het aardappels schillen gezet. Er waren genoeg vrouwelijke soldaten bij de keizerlijke legioenen voor wie ik veel respect had, maar ze hadden vaak een hoge prijs moeten betalen. Dat in de legioenen ook vrouwen dienden was iets wat me niet echt beviel.

Nog geen kaarslengte later vertrokken we, bepakt als lastezels. Zwaard, schild en een buidel met het noodzakelijkste voor drie dagen: waterzak, gedroogd vlees, kaas, zwart brood en houdbare worst. Verder nog een wetsteen, een metalen spiegeltje, vissnoer,

tondeldoosjes en nog wat spullen die de arsenaalbeheerder onmisbaar had geacht. Twee man waren bovendien voorzien van lichte keizerlijke kruisbogen, ieder met tweemaal twintig pijlen.

We hadden geluk met het weer; ondanks de donkere wolken die in de verte kwamen opzetten was het een mooie dag en, zo wisten we inmiddels, voor de Oostmark zelfs uitgesproken mild.

De weg was voorzien van diepe wagensporen die hier en daar met stenen waren opgevuld en bleek niet al te modderig, zodat we de eerste kaarslengte goed opschoten.

Ik wist dat de legioenen de gewoonte hadden zingend te marcheren. Misschien hadden wij dat ook moeten doen, maar wij marcheerden zwijgend, en elke verlaten of afgebrande boerderij die we in de verte zagen drukte onze stemming nog wat verder.

Sergeant Anders had ons verzekerd dat Alkith op twee wegkaarsen afstand lag. Van lansmajoor Blix wist ik dat hij ervan uitging dat zijn lans meer dan drie mijl in een kaarslengte kon marcheren. Misschien ging dat voor hem en zijn lans inderdaad op, maar voor ons niet. Al na een paar stappen had ik het gevoel dat de uitrusting mij de bodem in probeerde te trekken en nog voordat de eerste kaarslengte achter de rug was brandden mijn schouders van het gewicht van het zware pantser.

De smid had ruimte ingecalculeerd voor spieren die wij nog niet bezaten en alle pogingen de uitrusting op te vullen leidden er alleen maar toe dat die op de meest onmogelijke plekken begon te schuren en te knellen.

Afgezien daarvan veroorzaakten onze wapens en pantsers zo'n kabaal dat iedereen ons al van verre kon horen aankomen. Een eind verderop zag ik kraaien van een kar opstijgen die wij nog niet eens goed in zicht hadden. De weg was tot nu toe volstrekt verlaten geweest, we hadden geen mens gezien, alleen een kleine hond. Die was aan komen rennen alsof hij blij was ons te zien, zette het vervolgens op een blaffen, ging op zijn achterpoten staan dansen en rende toen weer weg in de richting van een boerderij een eind verderop. Daar bleef hij luid blaffend staan alsof hij ons wilde aansporen hem te volgen.

Drie keer herhaalde hij dat, ten slotte bleef hij langs de kant van de weg zitten en keek ons na. Toen we hem al niet meer konden zien, hoorden we hem nog steeds janken. We wisten wat hij ons had willen laten zien.

Daarna had ook gezang waarschijnlijk niet veel meer kunnen veranderen aan de grimmige gezichtsuitdrukking van mijn kameraden.

Uiteindelijk bereikten we de kar, een laag, krakkemikkig ding met een vaste bok, net groot genoeg om door een paard te worden getrokken. Het paard lag nog ingespannen tussen de disselbomen, de meeste kraaien waren waarschijnlijk van zijn lichaam opgestegen. Een zware bijl had de schedel van het dier gespleten en zo te zien waren er stukken uit het kadaver gesneden.

Naast de wagen troffen we een man aan van middelbare leeftijd en een klein kind van nog geen jaar oud. De vader had zich over zijn kind geworpen, maar een speer had hen samen doorboord.

Zijn jonge vrouw, of misschien was het zijn dochter, vonden we even verderop langs de weg, in de buurt van een vuurplek waar onze barbarenvrienden zo te zien even een pauze hadden ingelast om zich tegoed te doen aan het paardenvlees en hun buit. Rond haar linker enkel zat een grof touw van hennep geknoopt waar ze, aan de sporen te zien, aan was teruggetrokken toen ze geprobeerd had te vluchten. De bloedige steen waar ze haar mee hadden doodgeslagen, lag er nog.

‘Die zijn al zeker drie dagen dood,’ stelde een van de soldaten met schorre stem vast en hij boog zich over de jonge vrouw heen om twee koperstukken te leggen op wat de kraaien nog hadden overgelaten. Het was niet meer mogelijk haar ogen te sluiten.

Er waren hier genoeg stenen om de doden snel te kunnen begraven, en niet veel later marcheerden we alweer verder. Ik wierp nog een blik achterom naar de spullen die rondom de wagen verspreid lagen. Kennelijk hadden ze zich met een deel van hun huisraad in de vesting in veiligheid willen brengen. Het paard was al wat ouder geweest en ik stelde me voor dat ze niet al te snel waren opgeschoten.

Vlak voor Alkith werden we begroet door een kameraad die aan de stam van een grote eik genageld was. Hij droeg alleen zijn gewatteerde wapenrok en het zag er naar uit dat hij nog een tijdje geleefd had nadat de houten nagels door zijn ledematen waren geslagen. In de schors van de eik waren runen gekerfd die niemand van ons kon ontcijferen.

‘Wordt er een patrouille vermist?’ vroeg iemand, maar we konden elkaar alleen maar radeloos aankijken. We waren pas een dag

eerder naar Braunfels gekomen en onze kameraad hier was vast al meer dan een week dood, de kraaien en andere aaseters hadden niet veel meer van hem overgelaten. Alleen daar waar de gewatteerde wapenrok hem beschermde, waren ze niet ver gekomen. We begroeven hem terwijl we ondertussen angstig om ons heen spiedden, de hand op de zwaardgreep.

‘Achter deze heuvel,’ zei Firande en ze wees met een gepantserde hand terwijl ze met haar andere hand een kaart tegen haar bovenbeen gladstreek, ‘zou Alkith moeten liggen.’

Waarschijnlijk. Ik luisterde niet echt, ik keek alleen maar als betoverd naar het ree dat uit een klein bosje kwam, ons even opnam en toen doodgemoedereerd weer wegliep.

Dorp zou een wat al te grootse benaming zijn voor Alkith. Het was een gehucht met een paar huizen en een handjevol boerderijen. Het grootste gebouw was een schuur, en het enige waarvan op zijn minst het fundament van steen was, was een kleine herberg met een smederij.

We waren er net een kaarslengte voor het middaguur aangekomen en op het eerste gezicht leek alles onaangetaast, maar dat de duistere vermoedens van lanssergeant Anders bevestigd zouden worden, werd ons duidelijk toen we de ingeslagen deuren en open afrasteringen zagen, het krukje dat midden op het pad naar de waterput lag en de putslinger, waar onmiskenbaar niet alleen een ketting aan hing.

Armus had voorzichtig in de diepte getuurd, was toen vol ontzetting achteruitgedeinsd en had naast de bron overgegeven.

Het onfortuinlijke slachtoffer was met zijn darmen aan de slinger vastgebonden en toen in de schacht gegooid. Hoe gruwelijk zijn lot ons ook leek, waarschijnlijk had hij nog geluk gehad. De overblijfselen van de andere dorpsbewoners vonden we in de schuur, ze waren afgeslacht, net als de varkens en de koeien.

We telden hen, er lagen zevenentwintig mannen, vrouwen en kinderen.

‘De meisjes en vrouwen tussen twaalf en tweeëntwintig hebben ze meegenomen,’ stelde Firande vast na een blik in haar patrouilleboek. ‘Zes in totaal.’ Ze slikte en keek zoekend naar mij en de andere commandant, een jongeman uit Aldane wiens naam ik vergeten was.

‘Daarmee is jullie opdracht vervuld,’ zei ik. ‘Jullie kunnen terug naar de vesting.’

‘En de lijken?’ vroeg ze gesmoord. ‘Die kunnen we toch niet zo laten liggen?’

‘Wij zullen hen begraven.’ De Aldanees maakte het teken van de drievuldigheid over zijn borst. ‘Neem je mensen mee en ga weg.’ Hij nam haar met een ondoorgrondelijke blik op. ‘Dat je dit hebt moeten zien, is schandelijk genoeg. Als je mijn zuster was, had ik je achterwerk bont en blauw geslagen tot je niet eens meer had kunnen kruipen. Dit is geen leven voor een sera.’

‘Het was mijn besluit,’ antwoordde ze kordaat, en de Aldanees knikte vermoed. ‘En bovendien, mijn broer en mijn vader zijn allebei dit jaar overleden. Mijn moeder en mijn zusjes moeten ergens van leven. Als ik val, krijgen ze ten minste een nabestaandensoldij.’

‘Ik begrijp het,’ zei hij zachtjes en ongewoon begripvol voor een Aldanees. ‘Toch zou het voor ons allemaal prettiger zijn als je niet valt. Maak dus dat je wegkomt.’

Daar kon ik me alleen maar bij aansluiten.

De Aldanees en ik voerden ieder een *su'tenet* aan, een tiende deel van een tenet, tien man dus. Van de twintig man die overbleven en Firandes *su'tenet* nakeken, dacht waarschijnlijk iedereen hetzelfde: dat we blij waren dat het niet ver was naar de vesting. En ieder van ons was het liefst met haar meegegaan.

‘Vooruit,’ beval de Aldanees toen Firande uit ons zicht verdwenen was. ‘Zoek allemaal iets waar je mee kunt graven.’

‘Nee,’ zei ik zachtjes en ik nam hem even terzijde. ‘Als je hen allemaal wilt begraven, zijn we tot morgen bezig. Zoveel tijd hebben we niet. Het zou ons alleen al een klok kosten om uit te zoeken van wie welk lichaamsdeel is. Het duurt gewoon te lang.’ Ik wees omhoog naar de zon. ‘Als we opschieten, zijn we over een uur in Dormuth en kunnen jullie vanavond nog terug naar de vesting.’

‘Het zou een schanddaad zijn hen zo te laten liggen,’ antwoordde hij koppig. ‘Als we hen niet met een gebed begraven, keren ze misschien terug.’

‘Dan zeggen we een gebed voor iedereen en we branden de schuur af als we hier op de terugweg weer langskomen. Maar niet nu.’

‘In het boek van Soltar staat dat het ieders plicht is de doden

respect te betuigen,' wierp hij nog tegen, maar de manier waarop hij naar de schuur keek maakte mij duidelijk dat hij weinig trek had om die plek nogmaals te betreden.

'De levenden zijn belangrijker,' zei ik met een gebaar naar onze kameraden, wier gedachten in hun gezicht geschreven stonden. Waarschijnlijk had niemand zin om hier langer te blijven dan per se nodig was. 'Op de terugweg afbranden,' herhaalde ik. 'Een gebed moet volstaan. Soltar zal toch niet zo kleinzielig zijn dat hij hen voor de poorten laat wachten omdat ze niet begraven zijn?'

'Laten we dan in elk geval zorgen dat ze op dat gebed niet langer hoeven te wachten,' besloot hij, en we liepen samen terug naar de schuur om het dodengebed uit te spreken. De stank van oud bloed en de dood dreef me bijna weer naar buiten, maar ik wilde me niet laten kennen. Terwijl we het gebed uitspraken, bewoog een van de doden en de Aldanees trok wit weg, maar het was niets, het lijk was voorovergezakt door het ontbindingsproces of door de maden.

We bleken toch nog langer nodig te hebben om Dormuth te bereiken. Onderweg vonden we het kadaver van een paard, maar geen sporen van de ruiter, en een oude man die met een kolenkit aan zijn voeten op een steen langs de kant van de weg zat alsof hij alleen maar vermoeid was en even uitrustte. Hij had zijn handen in zijn schoot gelegd en zat in elkaar gezakt. Kennelijk was hij niet door de barbaren gedood, want zijn lichaam toonde geen verwondingen.

'Misschien heeft hij gewoon de moed opgegeven,' opperde een van de kameraden. 'Volgens mij heeft hij zich dood gehuild.'

'Ja,' antwoordde een ander met een blik op de afgebrande boerderij. 'Misschien heeft hij dat daar overleefd en wilde toen niet meer leven.'

Dormuth onderscheidde zich in twee opzichten van het vorige gehucht. Ten eerste konden we de koude as al ruiken voordat we de plaats zagen, ten tweede hoefden we de inwoners niet te zoeken, hun hoofden lagen keurig op een rij langs de kant van de weg. De Aldanees raadpleegde zijn patrouilleboek.

'Vier meer dan het er zouden moeten zijn,' concludeerde hij hees. 'Dit keer hebben ze ook de sera's niet gespaard. Misschien zijn er een paar sera's bij die ze uit Alkith hadden meegenomen.'

Van het dorp stond niets meer overeind, alle gebouwen waren in brand gestoken, de zoetige geur verraadde wat er met de rest van de lichamen was gebeurd. De Aldanees keek om zich heen, wierp een blik op de donkere wolken aan de hemel en draaide zich naar mij om. ‘Zo te zien komt er regen. Als we nu teruggaan, kunnen we dadelijk geen hand voor ogen meer zien. We kunnen beter hier ergens in de buurt onze tenten opslaan.’

‘Regen is juist goed, dat dempt de geluiden,’ zei ik. ‘En als wij niks kunnen zien, zien anderen ons ook niet. Het is vrijwel onmogelijk de weg kwijt te raken en slapen kunnen jullie als je weer veilig terug bent in de vesting.’

‘En jij, Lenar?’ vroeg hij. ‘Wat ben jij van plan?’

‘Wij marcheren nog een eindje door,’ zei ik. ‘We hebben nog iets meer dan een kaarslengte tot de schemering, dan zullen we ergens moeten overnachten.’ Ik rukte mijn blik los van de hoofden en keek naar de rokende ruïnes. Die aanblik was gemakkelijker te verdragen. ‘Niet alle vuren zijn al helemaal gedoofd, hier en daar smeult het nog. Het is geen twee dagen geleden dat dit hier is gebeurd. Hoe kleiner ons groepje, hoe minder we opvallen.’

Hij nam me aandachtig op.

‘Het is niet voor het eerst dat jij zoiets ziet,’ zei hij toen.

‘Dat klopt,’ antwoordde ik en ik knikte kort. ‘Het zal ook niet voor het laatst zijn.’

Hoogcommandant Keralos had gelijk gehad, het was tijd om aan den lijve te ondervinden wat het betekende een keizerlijke legio-nair te zijn. Ik keek de Aldanees na terwijl die met zijn su’tenet wegmarcheerde en schaamde me omdat ik zijn naam niet had onthouden. Toen ik me weer omdraaide, keek ik in tien vermoeide gezichten die van mij wilden weten wat er nu moest gebeuren. En de Aldanees had gelijk gehad, het kon elk moment gaan regenen.

‘We lopen in een rij,’ besloot ik. ‘De twee kruisboogschutters op de derde en de zevende positie. Jij daar... Petir?’

‘Petar, ser.’

‘Petar. Jij let niet op wat er voor ons gebeurt, jij kijkt achterom. Elke tweede man kijkt naar rechts, de anderen naar links. We marcheren niet, we lopen. En iedereen houdt in de gaten of er bij degene voor hem iets kleppert of anderszins geluid maakt. We praten niet, we fluisteren. Ik ga voorop en jullie volgen op twintig schreden af-

stand. Als ik mijn hand opsteek of blijf staan, blijven jullie staan, als ik in elkaar duik, duiken jullie ook in elkaar en als ik me op de grond laat vallen, dan wil ik jullie nog voor mij in de modder zien belanden.’ Ik wees naar het afgebrande dorp. ‘Dat is hooguit twee dagen geleden gebeurd. De brandstichters kunnen nog in de buurt zijn.’

Toen de regen kwam, hadden we Dormuth, of wat daar nog van over was, al een flink eind achter ons gelaten. Het woud rondom het dorp was gekapt om er velden aan te leggen, de bodem was hier vruchtbaar. Maar ik was opgelucht toen we het woud bereikten. De natte bladeren dempten alle geluiden en het woud gaf ons dekking.

De opluchting was van korte duur, want een eind van de weg af troffen we in het woud opnieuw een kameraad aan die aan een boom genageld was.

Door de regenwolken trad de schemering sneller in, onder het gebladerte was het al zo donker dat je bijna niets meer kon zien, en dus zou ik hem zonder Zielentrekker waarschijnlijk niet eens hebben opgemerkt. Aan het begin van onze reis naar Askir was ik een paar dagen blind geweest en in die tijd had ik geleerd te vertrouwen op de waarneming van mijn zwaard. Ik was er sindsdien steeds beter in geworden en kon inmiddels door Zielentrekker al het leven in een omtrek van zeker veertig schreden waarnemen, van het vliegende hert in de bast tot aan onze kameraad met houten nagels door zijn ledematen.

Dat ik hem via Zielentrekker kon voelen, betekende echter ook dat hij nog in leven was.

Ik hief mijn hand en achter me klonk een zacht geklepper. Ik liep voorzichtig naar de man toe, maar pas toen ik op minder dan twee schreden afstand van hem was, merkte hij mij op. Hij tilde moeizaam zijn hoofd op en produceerde een rochelend geluid.

‘Goden!’ riep Bemmert, een van de rekruten. ‘Hij leeft nog!’ Hij verliet de formatie en kwam naar ons toe gehold. ‘Waar wachten jullie nog op?’ riep hij tegen zijn kameraden. ‘We moeten hem helpen!’

‘Blijf staan, verroer je niet!’ riep ik over mijn schouder toen de anderen aanstalten maakten zijn voorbeeld te volgen. ‘Dat geldt ook voor jou, Bemmert!’

De legionair aan de boom probeerde me namelijk iets te zeggen,

wat nog niet zo eenvoudig was zonder tong. Hij keek de hele tijd naar een punt op de grond naast mijn voeten en dan weer omhoog naar het donkere bladerdak boven ons. Ik keek met mijn ogen knipperend tegen de regen omhoog, waarbij koud water van mijn helm in mijn nek stroomde. Er was daarboven iets en... ‘Bemmert!’ schreeuwde ik. ‘Blijf staan! Er is daar...’

‘Je wilt hem daar toch zeker niet laten hangen?’ vroeg de rekrut verontwaardigd en hij zette de fatale volgende stap. Ik wierp me op hem en duwde hem tegen de grond, net terwijl vanuit het gebladerte een touw bij zijn voeten landde en er van boven een geitsel en geknars klonk.

‘Laat me los!’ riep Bemmert kwaad. Hij stootte zijn gepantserde elleboog in mijn gezicht, wurmde zich los uit mijn greep, verzette zich met handen en knieën tegen mijn pogingen hem vast te houden en wist half overeind te komen.

Op dat moment scheerde er een van spitse staken voorzien stuk boomstam over mij heen dat Bemmert met zich meesleurde. Er klonk een dof geluid alsof iemand een pompoen in elkaar sloeg, toen volgde de knal tegen de boom waar onze verminkte kameraad aan vast was genageld.

Bladeren en takken vielen naar beneden en zelfs in de zachte woudbodem was de knal voelbaar. Een van de staken had zich door de legionair heen diep in de boom geboord. Naast hem hing Bemmert, een van de staken had zich vlak boven zijn uitrusting in zijn hals geboord.

‘Goden!’ hoorde ik iemand fluisteren.

Ik stond langzaam op en draaide me om naar de rekruten, die inmiddels toch een paar schreden dichterbij waren gekomen.

‘Hij was al halfdood en probeerde ons toch nog te waarschuwen,’ legde ik zachtjes uit. ‘En Bemmert heeft het voor hem verknaald. De barbaren wisten dat wij een patrouille zouden sturen, ze hebben ons opgewacht.’ Ik wees naar het donkere woud. ‘Daar ergens zitten ze, of een van hun verspieders. De volgende keer dat iemand een bevel van mij negeert, doodt hij misschien niet alleen zichzelf, maar ons allemaal.’ Ik keek hen een voor een aan, wat best lastig was in het donker. ‘Begrepen?’

‘Jawel, ser,’ zei Armus en hij slikte.

‘Wacht hier. Elke tweede kijkt naar rechts,’ herhaalde ik nog eens terwijl ik voorzichtig naar Bemmert en de dode kameraad

liep. Ik keek of er nog meer vallen waren, maar ik zag alleen Bemert en zijn geest, die niet-begrijpend om zich heen keek. Hij bevoog zijn lippen.

Ben ik dood?

Voordat ik antwoord kon geven, verwaaide hij al in een onmerkbare wind. Zijn zestiende verjaardag zou hij niet meer meemaken. Ik haakte zijn zwaard los, sneed de rugzak van zijn rug en voegde me weer bij de anderen.

‘Verdeel de levensmiddelen onder elkaar,’ zei ik. ‘Daarna gaan we verder. We moeten een plek vinden om te overnachten.’

‘In het woud?’ vroeg een rekrut angstig om zich heen kijkend.

‘Ja, in het woud.’

‘En wat doen we met Bemert en de kameraad?’ vroeg een ander.

‘We zullen voor hen bidden,’ zei ik. ‘Als we weer in Braunfels zijn. Tot die tijd bidden we voor onszelf.’

‘Lenar?’ fluisterde een rekrut terwijl ik met Zielentrekker stevig in mijn hand voor me uit spiedde. Het gebladerte was hier iets minder dicht en ik kon iets meer onderscheiden.

‘Wat is er?’ vroeg ik net zo zachtjes.

‘Deze wagensporen zijn vers,’ antwoordde hij en hij wees naar de grond, waar ik slechts met moeite de met water gevulde wagensporen kon onderscheiden. ‘Nog geen klok oud.’

Het was niet ondenkbaar dat een moedige handelaar met zijn escorte en met alle geluk der goden tot hier had weten door te dringen, maar dat geloofde ik niet echt.

‘Ze hebben de wagen overvallen en meegenomen,’ constateerde een ander.

‘Dan weten we dus ook wie die stakkers waren die we aan de boom genageld hebben aangetroffen,’ fluisterde een ander. ‘De escorte.’

Zes man voor elke handelswagen. Dat betekende dat er nog vier ontbraken, die misschien zelfs nog in leven waren. Dat betekende echter ook dat ze niet erg opschoten.

Ik keek om me heen en nam een besluit. ‘We verlaten de weg hier en gaan het woud in.’

In het woud zakten onze zware laarzen diep weg in de zachte bodem. Morgenochtend zou zelfs een blinde onze sporen kunnen volgen, maar daar was niets aan te doen.

‘O goden,’ kreunde een rekrut. ‘Ik heb geen voeten meer!’

Waarschijnlijk dachten alle nieuwelingen hetzelfde. Vocht en nieuwe laarzen vormden een beroerde combinatie. Mijn laarzen waren oud, goed ingelopen en ingevet, wat dat betreft verging het mij iets beter.

‘Ik zou heel wat overhebben voor een paard,’ verzuchtte een ander. ‘Ik hoop dat de geruchten kloppen dat de lansgeneraal ervoor zorgt dat we allemaal een paard krijgen.’

‘Aan een paard zou je nu ook niks hebben,’ antwoordde Armus mismoedig.

‘Toch wel,’ meende weer een ander. ‘We zouden het kunnen opeten.’

‘Niet zonder vuur.’ Armus trok zijn natte cape dichter om zich heen.

‘Als ik iets zou mogen wensen,’ zei een ander verlangend, ‘dan was het een herberg met een warme haard, een goeie pul bier en een gewillige barmeid.’ Ik zag zijn gezicht als een witte vlek toen hij zich naar mij omdraaide. ‘Kunnen we nou echt helemaal geen vuur maken, zelfs geen kleintje?’

‘Ook hier in het woud kun je het schijnsel tot in de verte zien. En ruiken kun je het nog veel verder,’ zei ik en ik masseerde mijn linker enkel, die ik net tegen een boomwortel had gestoten. Ik wees naar een groepje van vijf bomen. ‘Span vier tentbanen tussen die bomen zodat we beschutting hebben tegen de wind en maak van de rest een dak. Ik hou als eerste de wacht, jullie tweeën zijn daarna aan de beurt.’

‘Kunnen we niet loten?’ vroeg een van de rekruten die ik had aangewezen sip. Hij was degene die de wagensporen had ontdekt en Armus was bij onze tocht door het donkere woud niet een enkele keer gestruikeld. Ze beschikten dus allebei over goed nachtzicht of waren erg alert.

‘Nee,’ zei ik. ‘Dat doen we niet.’

Ik had al wel ergere dingen meegemaakt dan in een kille, natte nacht zonder vuur te moeten slapen, in uitrusting die na verloop van tijd gevoelsmatig drie keer zo zwaar was geworden, maar niet heel vaak.

Toch viel ik na de wacht vrijwel meteen in slaap. Het hielp dat de tentbanen boven ons in elk geval voorkwamen dat de regen in

stromen in mijn nek liep. Ik rook de geur van vochtige bladeren, natte wol, roest en van ons. Af en toe bewoog iemand, ergens klonk een zacht gekreun en ondertussen ratelde de regen onverminderd op de tentbanen boven ons.

Terwijl ik in slaap viel probeerde ik me nog traag te herinneren waarom ik mezelf in deze situatie had gebracht.